

“Остуоруйаҕа ыалдьыттааһын”

(улахан бөлөххө математическай сынньалан)

Иитээччи: Доргонова Х.Ю

Оргет, 2021г.

“Остуоруйаҕа ыалдьытгааһын”

Математическай сыннаалан сценарийа.

Сыала:

- Кэрэхсигиллээх уонна логическай задачалары, эбиигэ-көбүрэтиигэ суоттуур сатабылы чингэтии, тулалыыр эйгэҕэ былаанынан ориентировкаҕа эрчийии. Бэйэ-бэйэҕэ көмөлөһүүнү иитии, оҕолору үөрдүү.

Туттуллар матырыйаал: аптаах быа, кэмбиэр, кеглилэр, поднос, корзина, 10 дылы сыыппаралаах яблоколар, бириистэр.

Хаамыыта

Иитээччи: - Оҕолор биһиги бүгүн араас остуоруйалар геройдарын кытта интириэһинэй көрдөөх түгэннэргэ кыттыахпыт, бырааһынньык ордук көрдөөх буоллун диэн оонньоохпут, таабырын таайаахпыт.

Белоснежка киһирэн кэлэр

Белоснежка: - Дорооболорун оҕолор, мин эһиги бырааһынньыктыргытын истэн эһиэхэ оонньоу, көрүлүү кэлиим. Миигин бары билэбит, мин 7 гном бырааттардаахпын. Мин ханнык остуоруйа героһа буолабын? (*оҕолор эппиэттишиллэр*)

-Сэттэ бырааттарым гномнар эһиэхэ бу соруудах биэрэн ыттылар (*кэмбиэр биэрэр*).

Иитээччи: - Чэ эрэ оҕолоор гномиктар соруудахтарын толорбут дуо?

1 соруудах

Нэдиэлэҕэ хас күн баарый? Уонна ханныктарын ааттатаалаан.

-Оҕолорум маладьыастар мин хайаан да соруудаҕы сөпкө толорбуккутун 7 гном бырааттарбар кэпсиэм.

Белоснежка: -Мин эһигини кытта “Дулҕа тумнуу” оонньоуну оонньоохпун баҕарабын. Оонньоубут дуо?

Оонньоуулар.

Белоснежка: -Наһаа үчүгэйдик оонньоотубут, чэ оҕолор мин ыксаатым, 7 гном бырааттарым күүшүттэрэ буолуо, мин дьиэбэр бардым. (баһыбалыыр тахсар. Оҕолор атаараллар).

Ол бириэмэҕэ музыка тыаһыыр. Аан тонсуллар “Кыһыл Бэргэһэчээн” киһирэн кэлэр.

Кыһыл Бэргэһэчээн: - Дорооболорун, оҕолор мин эһиэхэ бырааһыннык буоларын истэн ыалдьытты кэллим. Миэхэ эбэм кыһыл бэргэһэ тигэн биэрбитэ. Мин ханнык остуоруйа геройа буолабыный?

Кыһыл Бэргэһэчээн: -Мин эмиэ сорудахтаах кэллим, бу сорудабы толордоххутуна оонньоохпут. (корзинаттан 10 устуука яблоколары сиргэ уурталыыр).

Кыһыл Бэргэһэчээн: -Бу яблоколары биирдии устууканнан хомуйан ыллаххытына кэннигэр сыыппаралар сурулла сылдыаллар, бу сыыппаралары бэрээдэгинэн бииртэн уонна диэри бэрээдэктээн турун. (оҕолортон ыйытар). –Рома, эн хаһыс турабыный? –Амелия эн хаһыс турабыный? *(абыях оҕоттон ыйытар)*

Кыһыл Бэргэһэчээн: -Оҕолорум маладьыастар сорудабы сөпкө толордугут. «Аптаах быа» оонньоубут дуо»? *(оонньоулар)*

Кыһыл Бэргэһэчээн: - Наһаа үчүгэйдик сорудабы толордугут, оонньоотубут мин дыибэр барар чааһым кэллэ...*(баһыбалыыр, барар). Ол бириэмэбэ музыка тыаһыыр, аан тонгсуйаллар.*

Мойдодыр киирэн кэлэр.

М: - Оҕолоор хата мин бырааһынныкка хойутаабатым дуо? Мин ханнык остуоруйа геройа буоларбын билэбит дуо? *(Оҕолор эппиэттишиллэр)*

М: - Дьэ, бу мин бырааттарымщёткалар, мочалкалар, мылалар сорудахтарын толоробут дуо? *(кэмбиэри иитээччигэ биэрэр).*

Иитээччи:

Задача:

1. Эбээ Даарыйа Маша диэн сиэннээх, Барсик диэн куоскалаах, Дружок диэн ыттаах. Эбээ Даарыйа хас сиэннээһий?
2. Остуолга 4 яблоко сытар. Биир яблоконы анардаан остуолга уурбуттар. Остуолга хас яблоко хаалбытый?
3. Киэһэ дьоммут үлэттэн
Кэлитэлээн бардылар:
Манна кэллэ ийэбит,
Онтон киирдэ аҕабыт,
Тохтуу түһээт-эдьийбит,
Киникэннэ убайбыт.
Киммит хойут кэлбитий?
Киммит эрдэ кэлбитий?

М:-Бачча үчүгэйдик задачалары суоттуур оҕолорго хата таабырынна таайтарыахха. *(дуоскаба дьиилэр ыйанан тураллар).*

Таабырыннар:

1. 4 о5о биир дьизэлээхтэр, оттон биир о5о биир дьизэлээх үһү (*үтүлүк*).
2. Биир тураах о5отун хоно-хоно баттыыр үһү (*бэргэһэ*)
3. Үс тарбахтаах үтүө киһи баар үһү (*биилкэ*)
4. Таһа таас, иһэ үрүн көмүс, ол иһигэр кыһыл баар үһү (*сымыыт*)
5. Кыһын сайын биир өгнөөх баар үһү (*харыйа*).

О5олорум маладьыастар, таабырыны да билэллэр задачаны да суоттуулар.

Иитээччи: -О5олор харыйа туһунан “Ёлочка” ырыабытын ыллаан
Мойдодыры кытта хороходтуубут дуо?

М:-Наһаа үчүгэй бырааһынньыкка сырыттым, чэ покаларын мин бардым...

Иитээччи: Биһиги манан бырааһынньыкпытын түмүктүүбүт. О5олорумнаһаа үчүгэйдик сорудахтары толордугут, оонньоотугут, остуоруйа геройдара астынан, үөрэн бардылар. Эһиэхэ кыракый подароктарын туттартыбын.
(*о5олорго приз туттарыыта: плитка шоколад, шариктар, эмблемалар*).
“Белоснежка и 7 гномов” мультфильм керуутэ.